

งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

กิจกรรมย่อยส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกาแฟเพื่อความยั่งยืน

1. ความเชื่อมโยง

- 1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- 1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 3 การเกษตร
- แผนแม่บทย่อย : การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

2. หลักการและเหตุผล

กาแฟเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของไทย ที่ทำรายได้ให้เกษตรกรปีละประมาณ 2 พันล้านบาท ในอดีตเกษตรกร ชาวสวนกาแฟนิยมเพาะเมล็ดสำหรับใช้ปลูกต่อเนื่องกันมาทั้ง กาแฟอะราบิกา (Coffea arabica) และโรบัสตา (Coffea robusta) การจัดการการผลิต กาแฟอะราบิกา (Arabica) เป็นสายพันธุ์ที่นิยมปลูกและบริโภคกันมากที่สุดในโลกมี ปริมาณการผลิตถึง ร้อยละ 80 ในตลาดกาแฟโลก แต่จะมีจำนวนเพียง 1 ใน 8 เท่านั้น ที่เป็นกาแฟที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ กาแฟชนิดนี้ให้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณสารกาแฟชั้นดี มีกลิ่นและรสชาติดีที่สุด เอเชียสามารถปลูกในพื้นที่ที่มีระดับความสูงตั้งแต่ 800-1200 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล สำหรับประเทศไทยมีแหล่งปลูกที่สำคัญอยู่ในภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัด เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง น่าน แม่ฮ่องสอน ตาก ส่วนกาแฟโรบัสตา (Robusta) เป็นกาแฟพันธุ์ที่ต้องการความชุ่มชื้นสูง ปลูกง่ายให้ปริมาณผลผลิตมาก นิยมปลูกกันมากในทวีปแอฟริกาและเอเชีย สามารถปลูกในพื้นที่ที่มีระดับความสูงตั้งแต่ 500-600 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล ประเทศไทยนิยมปลูกกันทางภาคใต้ เช่นที่ จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช และตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 ภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ประเทศไทยจะต้องเปิดตลาดให้นำเข้ากาแฟเสรี โดยลดภาษีนำเข้าเมล็ดกาแฟและกาแฟสำเร็จรูปเหลือร้อยละ 5 และร้อยละ 0 ตามลำดับ ซึ่งการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทำให้ไทยไม่สามารถแข่งขันกับประเทศในอาเซียน ได้แก่ ประเทศเวียดนาม ลาว และอินโดนีเซีย ซึ่งประเทศเหล่านี้สามารถผลิตกาแฟที่ให้ผลผลิตสูงกว่าและต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า อีกทั้งปัจจุบันสวนกาแฟของไทยส่วนใหญ่เป็นสวนผสม ปลูกร่วมกับพืชเศรษฐกิจอื่น ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศซึ่งส่งผลให้ผลผลิตต่ำ

จากความสำคัญของกาแฟในปัจจุบัน โดยข้อมูลทางสถิติ พบว่า คนไทยดื่มกาแฟเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 15% ต่อปี หรือดื่ม 300 แก้วต่อคนต่อปี ขณะที่คนต่างชาติ เช่น ญี่ปุ่นดื่ม 400 แก้วต่อคนต่อปี และยุโรปดื่ม 500 แก้วต่อคนต่อปี รวมทั้งพฤติกรรมการดื่มกาแฟของคนไทยเปลี่ยนไปค่อนข้างมาก จากการดื่มเพื่อความสดชื่นสู่การดื่มเพื่อป้องกันโรค สไตลล์และรสนิยมเฉพาะของตนสะท้อนให้เห็นว่าความต้องการบริโภคกาแฟมีแนวโน้มเติบโตมากขึ้น สอดคล้องกับปริมาณการนำเข้ากาแฟที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง เพราะการผลิตในประเทศยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภค นอกจากนี้ยังมีช่องทางตลาดที่หลากหลาย อย่างในช่วงการระบาดของ Covid-19 ที่ประชาชนอยู่บ้านหยุดเชื้อเพื่อชาติ ทำให้ผู้บริโภคหลายคนซื้อเมล็ดกาแฟมาชงเองผ่านการสั่งซื้อจากร้านหรือโรงคั่วผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น ส่วนหนึ่งเพราะมีผู้ขายเพิ่มขึ้นจากแรงงานนอกเกษตรที่กลับท้องถิ่นและมีความรู้ด้านการ ทำการตลาดออนไลน์ จึงทำให้สามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์ต่อผู้บริโภคได้โดยตรง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพการผลิตกาแฟของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟในประเทศไทยให้สามารถแข่งขันกับผู้ปลูกกาแฟในประเทศอื่นได้ ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตร จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกาแฟเพื่อความยั่งยืน ตามแผนยุทธศาสตร์กาแฟ ปี 2563 – 2574 เพื่อพัฒนาให้เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟของประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตสูงขึ้นทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ ส่งผลให้สร้างมูลค่าเพิ่มของกาแฟ และเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยเน้นการบริหารจัดการแบบครบวงจร (Value Chain) บนพื้นฐาน

ของศักยภาพ (Potential) และ อัตลักษณ์ของกาแพในประเทศไทย ภายใต้การผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนา ระบบมาตรฐานการผลิตในระดับฟาร์มถึงผู้บริโภค

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้และทักษะในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพ ผลผลิต การแปรรูป และการเพิ่มมูลค่าสินค้ากาแพเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

3.2 เพื่อทราบข้อมูลสถานการณ์การผลิตของกาแพเอราบิกา และโรบัสตาในประเทศไทย

3.3 เพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่เกษตรกร

4. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินโครงการ

เกษตรกรผู้ปลูกกาแพ จำนวน 725 ราย

พื้นที่ดำเนินการ 18 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เลย นครศรีธรรมราช กระบี่ สุราษฎร์ธานี ระนอง ชุมพร เชียงใหม่ ลำปาง อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน พะเยา เชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก และจังหวัด เพชรบูรณ์

5. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

5.1 การพัฒนาความรู้ และเสริมสร้างความเข้าใจ เพื่อการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ

1) รวมกลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกาแพ กลุ่มละ 25 ราย จำนวน 29 กลุ่ม โดยหากพื้นที่ที่ดำเนินการยังไม่มีกรรวมกลุ่มให้ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้ เกษตรกรผู้ปลูกกาแพ จำนวน 725 ราย ในประเด็นเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการพัฒนาคุณภาพผลผลิต การแปรรูป และการเพิ่มมูลค่าสินค้า ดังนี้

- การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกาแพ ได้แก่ ระบบการผลิตกาแพให้ได้มาตรฐาน GAP และ Organic การปลูกพืชแบบผสมผสานในระบบนิเวศน์กาแพ
- การพัฒนาคุณภาพผลผลิต ได้แก่ การสร้างอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น (GI) เพื่อเพิ่มมูลค่าของกาแพ
- การแปรรูป และการเพิ่มมูลค่าสินค้า ได้แก่ การพัฒนาทักษะการแปรรูป และ การสร้างมูลค่า กาแพ เช่น การพัฒนากาแฟพรีเมียม และกาแฟพิเศษ เป็นต้น

5.2 การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพผลผลิต การแปรรูป และการเพิ่มมูลค่าสินค้ากาแพ

- 1) การอบรม และศึกษาดูงานกลุ่มผู้ผลิตกาแพที่มีศักยภาพและประสบความสำเร็จ
 - จัดกิจกรรมอบรม/ศึกษาดูงานกลุ่มผู้ผลิตกาแพที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นการเรียนรู้ เกี่ยวกับการพัฒนาการผลิตกาแพแบบครบวงจร
- 2) จัดทำแปลงเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการสวนกาแพและสนับสนุนปัจจัยการผลิต
 - สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ จัดทำแปลงเรียนรู้เกี่ยวกับ “การพัฒนาสวนกาแพแบบผสมผสาน” ให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาของแต่ละพื้นที่ โดยมีขนาดพื้นที่ 2 ไร่/แปลงเรียนรู้/1 กลุ่ม โดยการสนับสนุนวัสดุ หรืออุปกรณ์ในการจัดทำแปลงเรียนรู้ เช่น ต้นพันธุ์กาแพ วัสดุทางการเกษตร และปุ๋ย เป็นต้น

5.3 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ

- 1) ประเมินศักยภาพการดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนการดำเนินงาน ติดตามผลการดำเนินงาน โครงการ ให้คำแนะนำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกร
- 2) สรุปผลการดำเนินงานเป็นไฟล์เอกสารให้ส่วนกลางทราบหลังเสร็จสิ้นโครงการฯ

6. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม 2565 - กันยายน 2566

7. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2565			ปี 2566								
	ต.ค. 65	พ.ย. 65	ธ.ค. 65	ม.ค. 66	ก.พ. 66	มี.ค. 66	เม.ย. 66	พ.ค. 66	มิ.ย. 66	ก.ค. 66	ส.ค. 66	ก.ย. 66
1. การพัฒนาความรู้ และเสริมสร้างความเข้าใจ เพื่อการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ												
2.1 ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ ในเรื่องของการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพผลผลิต การแปรรูป และการเพิ่มมูลค่าสินค้า				↔								
2. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพผลผลิต การแปรรูป และการเพิ่มมูลค่าสินค้ากาแฟ												
2.2 ศึกษาดูงานกลุ่มผู้ผลิตกาแฟที่มีศักยภาพและประสบความสำเร็จ					↔							
2.3 จัดทำแปลงเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการสวนกาแฟ							↔					
3. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ	←											→

8. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

8.1 ผลผลิต (output)

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตกาแฟ

8.2 ผลลัพธ์ (outcome)

เกษตรกรร้อยละ 60 ที่เข้าร่วมโครงการสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกาแฟได้ สามารถผลิตกาแฟคุณภาพตามความต้องการของตลาด และมีความรู้ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจกาแฟ

8.3 ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ : 1) เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ จำนวน 725 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพผลผลิต การแปรรูป และการเพิ่มมูลค่าสินค้ากาแฟ

เชิงคุณภาพ : 1) เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60

2) การผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพและมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 3

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกาแฟ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตกาแฟ พร้อมทั้งผลิตกาแฟที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด และมีความพร้อมในการเตรียมเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจกาแฟ

10. การประเมินผลโครงการ

ติดตามจากระบบ e-project

11. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

1. กอง/สำนัก : สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

ชื่อ : นางสาวศันสนีย์ นิตธรรมยอง

ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมไม้ยืนต้น

เบอร์โทรศัพท์ : 0 2940-6079

E-mail : Kana543@hotmail.com